

Рейтинговий звіт ZPSA 003-016 про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Запоріжжя
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	16.08.2016 р.
Дата оновлення:	11.06.2020 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-
Прогноз:	стабільний
Рівень інвестиційної привабливості	uaINV4 (високий рівень)
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	16.08.2016 р.
Дата оновлення:	11.06.2020 р.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за 2019 рік та очікуваних показників на 2020 рік, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Запорізькою міською радою, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	16.08.2016	08.12.2016	08.06.2017	05.12.2017	24.05.2018	08.11.2018
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Дата	10.05.2019	14.11.2019	11.06.2020
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaAA** характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знак «↔» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня інвестиційної привабливості

Рейтинг інвестиційної привабливості м. Запоріжжя ґрунтується на результатах аналізу інвестиційного потенціалу міста та інвестиційного ризику, який пов'язаний з інвестиційною діяльністю на території міста без урахування внутрішніх ризиків, спільних для усіх об'єктів рейтингування на території України.

Рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною.

Історія рейтингу

Дата	16.08.2016	08.06.2017	24.05.2018	10.05.2019	11.06.2020
Рівень рейтингу	uaINV4	uaINV4	uaINV4	uaINV4	uaINV4
Рейтингова дія	визначення	оновлення	оновлення	оновлення	оновлення

Об'єкт рейтингування з рівнем рейтингу uaINV4 характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Довідково: За шкалою рівнів інвестиційної привабливості

uaINV5	Об'єкт рейтингування характеризується найвищим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV4	Об'єкт рейтингування характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV3	Об'єкт рейтингування характеризується привабливістю для здійснення інвестицій на рівні вище середнього порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV2	Об'єкт рейтингування характеризується середнім рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV1	Об'єкт рейтингування характеризується низьким рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя підтримується:

- високим рівнем бюджетної забезпеченості міста: обсяг доходів бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів у розрахунку на одного мешканця в 2019 році перевищував (на 13,7%) середній показник по місцевих бюджетах у цілому та показники більшості міст України, співставних за адміністративно-територіальним статусом;
- збереженням позитивної динаміки доходної частини бюджету (без урахування трансфертів) протягом 2015-2019 рр.;
- високим рівнем соціально-економічного розвитку міста: у розрахунку на 1 мешканця переважна більшість показників, які характеризують стан міської економіки та ринку праці (обсяг реалізованої промислової продукції, зовнішньоторговельного товарообігу, прямих іноземних інвестицій, роздрібного товарообороту, а також середньомісячна заробітна плата та рівень зайнятості населення), перевищують середні по країні, що забезпечується роботою підприємств потужного промислового комплексу міста;
- ефективною політикою міської влади стосовно управління місцевим боргом та гарною кредитною історією.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя обмежується:

- суттєвою чутливістю господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків;
- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства;
- погіршенням макроекономічної ситуації внаслідок обмеження економічної діяльності через запровадження карантину для запобігання поширенню коронавірусного захворювання COVID-19 та впливом негативних чинників на фінансовий ринок, економіку країни в цілому та соціально-економічний розвиток окремих громад, стан державних та місцевих фінансів.

Резюме

Загальна інформація про місто

Місто Запоріжжя – місто обласного значення, адміністративний центр Запорізької області, один з найбільш важливих промислових, наукових, фінансових, транспортних та культурних центрів півдня України. Територія міста, що знаходиться у південно-східній частині України на берегах р. Дніпро, охоплює 33 099 га. Протягом 2019 року межі міста не переглядалися. На півночі обласного центру розташовано Дніпровське водосховище, з півдня до міста прилягає Каховське водосховище. Адміністративно територія міста поділяється на сім районів: Олександрівський, Заводський, Комунарський, Дніпровський, Вознесенівський, Хортицький та Шевченківський. Районні у місті ради не створені. Місцеве самоврядування у місті Запоріжжя здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Запорізьку міську раду, а також виконавчі органи ради.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Запоріжжя

Назва показника	2016	2017	2018	2019	Темп росту за ост. період, %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	750,7	745,4	738,7	731,9	99,1
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	222,8	218,9*	223,5*	219,2*	98,1
Середньомісячна заробітна плата, грн.	5 379,9	7 211,7*	9 259,5*	10 924,5*	118,0
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	43,4	76,0	120,4	84,0	69,8
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	104 604,4	138 827,0	157 113,8	136 555,4	86,9
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	813,1	868,8	855,6	875,0	102,6
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	2 720,7	3 551,1	4 425,9	3 846,3	86,9
Доходи бюджету, млн. грн.	6 067,0	7 997,9	8 651,9	8 556,9	98,9
Видатки бюджету, млн. грн.	5 984,0	8 333,3	9 174,4	9 192,1	100,2
Прямий борг (без урахування позик, залучених з єдиного казначейського рахунку), млн. грн.	0,0	0,0	453,0	1 027,0	226,7

* розраховано агентством «Кредит-Рейтинг» на підставі показників Головного управління статистики у Запорізькій області, що надаються окремо за кожний квартал

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення (731,9 тис. осіб станом на 01.01.2020 р.) Запоріжжя належить до великих міст України. Демографічна ситуація в м. Запоріжжі в 2019 році характеризувалась зменшенням чисельності наявного населення за рахунок природного скорочення та міграційного відтоку. Зважаючи на структуру та особливості економіки Запоріжжя (значна частина мешканців зайнята на великих промислових підприємствах), показники ринку праці міста перебувають на рівні, значно вищому за середній по країні: питома вага зайнятих у загальній чисельності наявного населення

міста та рівень середньомісячної заробітної плати традиційно перевищують відповідні загальнодержавні показники. Для міста характерною є залежність динаміки розвитку ринку праці від ефективної діяльності містоутворюючих підприємств, передусім металургійного та машинобудівного комплексів, які забезпечують стабільний попит на трудові ресурси та високий рівень офіційної зайнятості. Значна чисельність мешканців міста зайнята також у малому та середньому бізнесі (близько 16% наявного населення міста станом на початок поточного року). Слід зазначити, що з другої половини березня 2020 року в Україні було запроваджено карантин з метою запобігання поширенню коронавірусу, що мало наслідком обмеження на роботу підприємств торгівлі, транспорту та сектору послуг. Запровадження карантину мало помірний вплив на показники ринку робочої сили та доходів населення у I кварталі 2020 року, але очікується їх різке погіршення за результатами II кварталу 2020 року.

Рівень заробітної плати в м. Запоріжжі (як і раніше) перевищує відповідний загальнодержавний показник. За результатами 2019 року рівень оплати праці збільшився на 18% (на 18,4% в середньому по Україні) до 10 924,5 грн., що перевищує середньообласний показник на 4,2%, а середній показник по країні на 4,1%. Зростання рівня номінальної заробітної плати та збереження високого рівня зайнятості населення позитивно впливало на динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб: в 2019 році приріст надходжень податку до відповідного показника у 2018 році становив 17%. Протягом 2019 року обсяг боргу за виплатою заробітної плати працівникам міста суттєво скоротився: зі 120,4 млн. грн. станом на початок минулого року до 84 млн. грн. станом на 01.01.2020 р. (з яких 38% припадає на економічно-активні підприємства). Співвідношення обсягу боргу до середньомісячного фонду оплати праці зменшилось до 3,5%, що відповідає помірному рівню заборгованості.

Економічний потенціал Запоріжжя характеризується, передусім, потужним багатогалузевим промисловим комплексом. Місто має розгалужену транспортну мережу, розвинену комунальну інфраструктуру, широку мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності, як і в попередніх періодах, помірний. У минулому році зберігалась залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності провідних промислових підприємств та, відповідно, має місце суттєва чутливість господарського комплексу та міського бюджету до економічних ризиків, як і в більшості інших міст України, на території яких також сформований потужний промисловий комплекс.

Рівень соціально-економічного розвитку міста Запоріжжя, як і в попередніх періодах, високий, порівняно з багатьма іншими містами України зі співставною структурою економіки та адміністративно-територіальним статусом. Основні показники, що характеризують стан місцевої економіки (рівень зайнятості, середньомісячна заробітна плата, обсяг реалізованої промислової продукції, зовнішньоторговельного товарообороту, прямих іноземних інвестицій та роздрібного товарообороту) у розрахунку на 1 мешканця суттєво перевищують відповідні середні показники по країні. У 2020 році на соціальний та економічний розвиток міста значною мірою впливатимуть несприятливі макроекономічні умови внаслідок обмеження економічної діяльності через запровадження карантину, що позначиться також на динаміці доходної частини бюджету міста та чинитиме тиск на видаткову частину внаслідок необхідності збільшення фінансування окремих галузей та антикризових заходів.

Промисловий комплекс м. Запоріжжя є базовим з точки зору формування економічного профілю міста та регіону. Виробничу діяльність у місті здійснюють більше 290 великих та середніх підприємств, серед яких – найбільші роботодавці міста та платники податків до місцевого бюджету. Провідними галузями промислового комплексу міста у минулому році залишалися чорна та кольорова металургія, машинобудування, хімічна галузь, харчова промисловість та постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Протягом 2019 року вплив негативних чинників на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу міста Запоріжжя та обсяги надходжень податків та зборів до міського бюджету був значним: обсяги реалізації промислової продукції зменшились майже за усіма основними галузями (крім харчової промисловості, текстильного виробництва, виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів та постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря). Підприємствами міста було реалізовано продукції на суму 136,6 млрд. грн., що на 13,1% менше за відповідний показник 2018 року в фактичних цінах. У розрахунку на одного мешканця промислової продукції підприємствами Запоріжжя традиційно було реалізовано значно більше, ніж загалом по країні (у 3,2 рази за результатами 2019 року).

Промислова спеціалізація міста Запоріжжя визначається, насамперед, орієнтованими на експорт металургійним та машинобудівним комплексами, які є найбільш уразливими до змін зовнішньоекономічної кон'юнктури. Головними статтями експорту товарів є чорні метали (дві третини), а також машини, обладнання та механізми; продукти рослинного походження; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості. Протягом 2019 року вплив негативних чинників на обсяги зовнішньої торгівлі підприємств міста був суттєвим – зовнішньоторговельний товарооборот у м. Запоріжжі зменшився на 13,1% як за рахунок скорочення експортних поставок, так і надходжень імпорту. За результатами 2019 року обсяг зовнішньої торгівлі товарами та послугами підприємств Запоріжжя склав 3 846,3 млн. доларів США, що у розрахунку на 1 мешканця в 2 рази перевищує середній показник по країні.

Найбільш привабливими для іноземних інвесторів залишаються підприємства машинобудування, харчової промисловості, металургійної промисловості, торгівлі та операції з нерухомим майном. Загалом, станом на 31.12.2019 р. в економіку міста було залучено 875 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал), що в розрахунку на одного мешканця перевищує середній показник по країні в 1,4 рази та на 2,6% більше аналогічного обсягу станом на 31.12.2018 р.

Протягом 2019 року в місті реалізовувались інвестиційні проекти провідними підприємствами промислового комплексу. Проводилась модернізація та реконструкція виробничих потужностей на таких промислових підприємствах міста: ПАТ «Запоріжсталь», КП «НВК «Іскра», ПрАТ «Дніпроспецсталь», філія «Дніпровська ГЕС» ПрАТ «Укргідроенерго», тривала розробка нової продукції АТ «Мотор Січ», компанією «Карлсберг Україна» готувався до реалізації інвестиційний проект впровадження третього ступеня очистки стічних вод (аеробна очистка). Основними джерелами капіталовкладень були власні кошти підприємств та організацій, проте питома вага інвестицій, здійснених за рахунок коштів місцевого бюджету, також суттєва. Щорічно Запорізька міська рада виділяє суттєвий обсяг капіталовкладень на

оновлення міської інфраструктури (в тому числі за рахунок позикових коштів) та реалізує спільні проекти з міжнародними фінансовими організаціями.

Комунальна власність та комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Запоріжжя, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада щороку виділяє кошти на фінансування заходів у сфері житлово-комунального господарства та приділяє особливу увагу інвестиційним програмам та програмам розвитку міжнародного співробітництва, в тому числі з міжнародними фінансовими організаціями. При цьому обсяги бюджетного фінансування галузей «Житлово-комунальне господарство», «Будівництво» та «Транспорт» в м. Запоріжжі є вищими ніж у більшості інших міст України, співставних за чисельністю населення.

Рівень покриття тарифами за послуги з опалення та гаряче водопостачання, водопостачання і водовідведення, а також управління багатоквартирним будинком був нижчим за 100%. Протягом 2019 року рівень проплати населення за отримані комунальні послуги за окремими видами послуг покращився, але залишався невисоким. Загальний обсяг заборгованості населення за житлово-комунальні послуги (без урахування послуг із постачання електричної енергії та газопостачання) у розрахунку на 1 мешканця становив 1 958,8 грн., що, враховуючи динаміку зростання вартості енергоносіїв, відповідало високому рівню боргу.

Запорізька міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Запоріжжя перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. Протягом 2019 року Запорізька міська рада здійснювала продаж земельних ділянок та майна, а також продовжила передачу в оренду об'єктів комунальної власності. Загалом, за результатами 2019 року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила 11%, що на 1,6 в. п. менше аналогічного показника 2018 року.

Бюджет міста

Бюджет міста Запоріжжя – бюджет місцевого самоврядування. Запоріжжя є містом обласного значення, зведений бюджет міста включає бюджет одного рівня – міський. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Запоріжжі забезпечується висока ефективність фінансової політики, дотримуються норми чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доходи бюджету м. Запоріжжя формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Податкові надходження (найбільш прогнозовані та передбачувані джерела формування доходів) мають найбільшу питому вагу у структурі бюджету м. Запоріжжя, що свідчить про високий рівень самостійності та добрий стан місцевих фінансів. Обсяги податкових надходжень до бюджету м. Запоріжжя протягом 2015-2019 рр. зростали високими темпами.

Динаміка доходної частини бюджету міста Запоріжжя (без урахування трансфертів) протягом 2012-2019 рр. була позитивною. Рівень бюджетної забезпеченості також зберігається на високому рівні у порівнянні з іншими містами країни – співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах у цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету в 2019 році становило 113,7% (114% у 2018 році), що перевищує показники більшості міст України з аналогічним адміністративно-територіальним статусом та структурою економіки.

Зважаючи на структуру господарського комплексу, для бюджету міста Запоріжжя характерним є значний рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду – підприємства, які входять до металургійного та машинобудівного комплексів, формують вагомий обсяг доходної частини бюджету міста. Рівень самостійності бюджету залишається високим, залежність від базової дотації відсутня. Запоріжжя, як і раніше, має статус міста-донора – з бюджету міста щорічно перераховується реверсна дотація до державного бюджету, яка потім спрямовується на фінансування інших місцевих бюджетів з недостатньою фінансовою спроможністю. З бюджету міста у 2020 році заплановано перерахувати 477,4 млн. грн. реверсної дотації (на 27,2% більше, ніж у 2019 році).

Бюджет м. Запоріжжя за результатами виконання в 2019 році мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним фондом (822 млн. грн.), обсяг якого збільшився в порівнянні з відповідним показником 2018 року на 2,5%, що було зумовлено високими темпами росту податкових надходжень за одночасного уповільнення динаміки видаткової частини загального фонду. За спеціальним фондом обсяг операційних доходів перевищив обсяг операційних видатків на 75,3 млн. грн.

Бюджет міста за підсумками 2019 року виконано з дефіцитом обсягом 646,6 млн. грн., у тому числі профіцит загального фонду склав 718,12 млн. грн., спеціальний фонд виконано з дефіцитом обсягом 1 364,75 млн. грн. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були кошти, що передаються із загального фонду, залишки бюджетних коштів та запозичення до бюджету розвитку. Крім того, у 2019 році з бюджету розвитку здійснювались витрати на погашення внутрішнього боргу.

Ліквідність бюджету міста за результатами 2017-2019 рр. перебувала на невисокому, але достатньому рівні за загальним та спеціальним фондами. Зважаючи на достатні показники ліквідності, короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів до бюджету міста не залучалися.

Протягом 2019 року до доходної частини бюджету міста надійшло 8 556,9 млн. грн., що на 1,1% менше, ніж обсяг відповідних надходжень 2018 року. При цьому приріст обсягу власних доходів бюджету міста (без урахування міжбюджетних трансфертів) становив

13,3%. Податкові надходження (найбільш прогнозовані та передбачувані джерела формування доходів) мають найбільшу питому вагу у структурі бюджету м. Запоріжжя, що свідчить про високий рівень самостійності та добрий стан місцевих фінансів. За результатами 2019 року рівень виконання річного плану за доходами був дещо нижчим за 100%, що зумовлено недовиконанням річного плану за доходами загального фонду (у частині надходжень трансфертів). Уточнений річний план за доходами в цілому за результатами 2019 року було виконано на 99,3%, у тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету міста виконані на 98,9%, спеціального фонду – на 110,8%.

Обсяг видаткової частини бюджету міста Запоріжжя за результатами 2019 року становив 9 192,13 млн. грн., що на 0,2% більше відповідного показника попереднього бюджетного періоду. Затверджений на 2019 рік план за видатками бюджету було виконано на 98,3%. Рівень виконання бюджету за переважною більшістю напрямів, що фінансувалися з місцевого бюджету прийнятний, але за окремими основними напрямками обсяг видатків суттєво скоротився. Зокрема це стосується соціального захисту і соціальної допомоги та охорони здоров'я: обсяги видатків за зазначеними галузями значною мірою залежать від надходжень трансфертів. Натомість, видатки за галуззю «Транспорт» у 2019 році зростали високими темпами, що було зумовлено реалізацією владою міста інвестиційних проєктів, у тому числі за рахунок позикових коштів.

Основним напрямом видатків бюджету залишається фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), органів місцевого самоврядування, а також житлово-комунального господарства, будівництва та транспорту. Значні обсяги видатків здійснюються також за напрямом «Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю». Питома вага капітальних видатків у видатковій частині бюджету міста у була помірною (15,9%).

Протягом 2019 року з бюджету міста фінансувались видатки на обслуговування прямого боргу Запорізької міської ради та спрямовувались кошти на його погашення. Обслуговування та погашення боргових зобов'язань міської ради проводилось відповідно до укладених угод. Питома вага видатків на оплату відсотків за запозиченнями, здійсненими до бюджету розвитку, була низькою та не перевищувала встановлені Бюджетним кодексом України норми.

Бюджет міста Запоріжжя на 2020 рік було затверджено 18.12.2019 р. Доходну частину бюджету міста на 2020 рік затверджено в обсязі 7 505 млн. грн., видаткову – в обсязі 7 955 млн. грн. Приріст запланованого обсягу доходів бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів становить 6,7% до фактичного обсягу доходів бюджету у 2019 році. Бюджет міста Запоріжжя на 2020 рік затверджено з профіцитом загального фонду обсягом 1 029,6 млн. грн. (напрямок використання – передача коштів до бюджету розвитку). Спеціальний фонд бюджету міста затверджено з дефіцитом у сумі 1 608,7 млн. грн. (джерело покриття – кошти, що передаються із загального фонду та запозичення) та профіцитом обсягом 129 млн. грн. (напрямок використання – часткове погашення внутрішніх запозичень). Протягом поточного року до показників бюджету міста вносились зміни.

Основними джерелами доходної частини бюджету міста Запоріжжя у 2020 році є податок та збір на доходи фізичних осіб, податок на майно (в тому числі орендна плата за землю та земельний податок з юридичних та фізичних осіб), єдиний та акцизний податки, а також трансферти. Податкові надходження бюджету міста було затверджено в обсязі на 8,8% більше від фактичних відповідних показників у 2019 році. Приріст планується забезпечити передусім за рахунок збільшення надходжень податку на доходи фізичних осіб (на 10,4% до фактичного показника надходжень податку у 2019 році). Загалом бюджетом міста було передбачено помірні темпи росту, а в деяких випадках скорочення запланованого обсягу за усіма основними джерелами. Слід зазначити, що починаючи з II кварталу 2020 року на рівень виконання плану як за доходами, так і видатками, значною мірою впливатимуть наслідки запровадження в Україні карантинних заходів через поширення коронавірусного захворювання COVID-19, що діють з середини березня 2020 року.

Боргові зобов'язання міста

Боргова політика Запорізької міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проєктів із відновлення міської інфраструктури. Запорізька міська рада проводить зважену та ефективну боргову політику. Зобов'язання за запозиченнями, залученими до бюджету розвитку міста у попередніх періодах, були виконані у повному обсязі відповідно до укладених угод та домовленостей із власниками облігацій щодо можливості дострокового погашення.

У 2018 році було прийнято рішення міської ради та здійснено внутрішнє запозичення до бюджету міста на суму 500,0 млн. грн. у формі укладання відповідних кредитних договорів з 2-ма вітчизняними банками (сума кредиту за кожною угодою – 250 млн. грн.). У 2019 році було прийнято рішення міської ради щодо здійснення внутрішнього запозичення до бюджету міста на суму 600,0 млн. грн. у формі укладання відповідних кредитних договорів з 2-ма вітчизняними банками (сума кредиту за кожною угодою – 300 млн. грн.), а також прийнято рішення про здійснення зовнішнього місцевого запозичення для фінансування спільного з ЄІБ проєкту «Комплексний проєкт з термомодернізації бюджетних будівель м. Запоріжжя» обсягом 15,4 млн. євро. Станом на 01.01.2020 р. місцевий борг за внутрішнім запозиченням 2018 року складав 427 млн. грн., за внутрішнім запозиченням 2019 року – 600 млн. грн., кошти зовнішнього запозичення до бюджету міста не надходили. Обсяг прямого боргу станом на 01.01.2020 р. становив 1 027 млн. грн. (без урахування середньострокових позик, залучених з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах). За результатами 2019 року місто мало помірний рівень прямого та консолідованого боргу.

На даний час Запорізькою міською владою також ведеться робота щодо залучення кредитних та грантових ресурсів для реалізації спільних проєктів із міжнародними фінансовими організаціями: Європейським інвестиційним банком, Німецьким державним Банком розвитку (KfW), Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC).

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг міста Запоріжжя підтверджено на рівні **uaAA-**, прогноз «стабільний». Рівень інвестиційної привабливості м. Запоріжжя визначено на рівні **uaINV4** (високий рівень).

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Запоріжжя в форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2015	2016	2017	2018	2019
Податкові надходження	2 153 975,5	3 342 412,7	4 163 060,9	4 895 557,7	5 661 212,1
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	220 410,9	275 199,4	322 444,3	340 820,8	275 716,2
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	1 972 728,1	2 340 188,1	3 394 341,0	3 389 403,5	2 593 413,2
Операційні надходження всього	4 347 114,5	5 957 800,1	7 879 846,3	8 625 781,9	8 530 341,5
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	2 211 433,9	2 697 081,8	3 808 000,2	4 430 765,2	3 864 753,6
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	1 389 692,2	2 264 496,5	3 198 702,0	3 318 490,2	3 768 321,2
Операційні видатки всього	3 601 126,1	4 961 578,3	7 006 702,1	7 749 255,4	7 633 074,8
Операційний баланс	745 988,5	996 221,8	873 144,1	876 526,5	897 266,7
Фінансовий дохід	69,6	82 195,5	91 362,6	7 485,1	5 151,7
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	17 099,9	97 359,4
Фінансовий баланс	69,6	82 195,5	91 362,6	-9 614,8	-92 207,7
Поточний баланс	746 058,0	1 078 417,3	964 506,7	866 911,7	805 059,0
Капітальні надходження	31 875,7	26 978,4	26 722,9	18 638,6	21 412,9
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Капітальні надходження всього	31 875,7	26 978,4	26 722,9	18 638,6	21 412,9
Придбання основного капіталу	104 133,9	408 307,7	481 471,7	409 085,7	417 466,9
Капітальні трансферти	424 798,3	614 130,2	845 174,2	998 926,8	1 044 231,3
Капітальні видатки всього	528 932,2	1 022 437,9	1 326 645,9	1 408 012,5	1 461 698,1
Капітальний баланс	-497 056,6	-995 459,5	-1 299 923,0	-1 389 373,9	-1 440 285,2
Баланс після капітальних видатків	249 001,5	82 957,8	-335 416,3	-522 462,3	-635 226,2
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	1 866,1	3 444,4	7 942,1	9 061,3	11 399,5
Профіцит/дефіцит	247 135,3	79 513,4	-343 358,4	-531 523,5	-646 625,7
Фінансування	-247 135,3	-79 513,4	343 358,4	531 523,5	646 625,7
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету м. Запоріжжя, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2015	2016	2017	2018	2019
Профіцит/дефіцит	247 135,3	79 513,4	-343 358,4	-531 523,5	-646 625,7
Фінансування	-247 135,3	-79 513,4	343 358,4	531 523,5	646 625,7
Зміни залишків	-247 569,7	-81 985,4	343 386,8	80 034,1	75 229,3
залишок на початок року	238 784,3	486 354,0	568 339,4	224 952,5	144 918,4
залишок на кінець року	486 354,0	568 339,4	224 952,5	144 918,4	69 689,1
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Залучення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	724 000,0	605 000,0	0,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	-724 000,0	-605 000,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	0,0	0,0	0,0	453 000,0	573 958,3
Запозичення	0,0	0,0	0,0	453 000,0	600 000,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	-26 041,7
Інші розрахунки	434,4	2 472,0	-28,4	-1 510,6	-2 561,9
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.

Показники	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (виконано)	2019 (план)	2019 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	3 342 412,7	4 163 060,9	4 895 557,7	5 654 189,8	5 661 212,1	100,1	115,6
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	55,1	52,1	56,6	65,6	66,2	100,9	116,9
Податок на доходи фізичних осіб	1 937 866,9	2 487 427,0	3 132 075,8	3 667 350,0	3 665 271,3	99,9	117,0
Податок на прибуток підприємств	27 669,7	46 056,0	24 383,3	49 600,0	50 937,5	102,7	208,9
Рентна плата	331,9	3,5	2,3	439,8	440,9	100,3	19 483,6
Акцизний податок	247 459,8	276 877,9	278 800,6	287 000,0	288 286,1	100,4	103,4
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю з юридичних та фізичних осіб)	23 964,9	34 198,4	46 202,6	53 150,0	53 939,3	101,5	116,7
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб	773 985,4	870 122,5	842 734,1	895 000,0	897 051,2	100,2	106,4
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	4 473,0	3 697,7	5 216,3	3 600,0	3 765,5	104,6	72,2
Єдиний податок	307 312,9	422 430,4	540 710,3	671 000,0	674 262,3	100,5	124,7
Місцеві податки й збори, крім єдиного податку та податків на нерухоме майно	132,8	467,7	622,2	2 450,0	2 536,8	103,5	407,7
Інші податки та збори	19 215,4	21 779,8	24 810,2	24 600,0	24 721,2	100,5	99,6
Неподаткові надходження	347 407,3	412 771,4	348 220,2	233 680,7	280 604,0	120,1	80,6
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	5,7	5,2	4,0	2,7	3,3	121,0	81,5
Власні надходження бюджетних установ та організацій	193 075,5	235 406,3	238 676,4	143 720,4	189 089,6	131,6	79,2
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	82 114,3	91 294,0	7 350,3	4 910,0	4 917,8	100,2	66,9
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	20 378,1	21 592,9	29 115,2	21 400,0	21 871,1	102,2	75,1
Державне мито	7 721,6	876,6	815,1	750,0	788,2	105,1	96,7
Плата за надання адміністративних послуг	20 972,2	38 573,5	46 377,5	42 198,0	42 852,6	101,6	92,4
Інші неподаткові надходження	23 145,6	25 028,0	25 885,7	20 702,2	21 084,7	101,8	81,5
Доходи від операцій з капіталом	26 978,4	26 722,9	18 638,6	20 186,0	21 412,9	106,1	114,9
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3	106,9	116,2
Кошти від продажу основного капіталу	23 364,9	12 450,4	9 638,9	8 786,0	9 992,9	113,7	103,7
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	3 613,5	14 272,5	8 999,7	11 400,0	11 420,0	100,2	126,9
Цільові фонди	9 987,5	1 035,5	85,6	145,0	263,9	182,0	308,2
Разом доходів	3 726 785,9	4 603 590,7	5 262 502,1	5 908 201,5	5 963 493,0	100,9	113,3
Трансферти з державного бюджету	2 327 448,8	3 371 361,8	1 410 158,4	1 368 100,5	1 347 603,3	98,5	95,6
Трансферти з місцевих бюджетів	12 739,2	22 979,2	1 979 245,1	1 344 857,4	1 245 809,9	92,6	62,9
<i>питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	38,6	42,4	39,2	31,5	30,3	96,3	77,4
Усього	6 066 974,0	7 997 931,7	8 651 905,6	8 621 159,4	8 556 906,2	99,3	98,9

Джерело: Дані Запорізької міської ради

Виконання видаткової частини та кредитування бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.

Показник	2016 (виконано)	2017 (виконано)	2018 (виконано)	2019 (план)	2019 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	225 694,3	304 534,2	356 176,0	443 322,3	443 135,4	100,0	124,4
Освіта	1 451 630,6	1 950 545,1	2 388 351,7	2 615 895,7	2 622 851,1	100,3	109,8
Охорона здоров'я	919 065,4	1 247 189,3	1 394 408,3	1 241 188,0	1 228 419,0	99,0	88,1
Соціальний захист і соціальна допомога	1 325 130,1	2 112 299,0	1 999 536,3	1 288 996,7	1 192 694,5	92,5	59,6
Культура і мистецтво	112 246,8	155 104,7	78 367,7	85 717,3	86 515,3	100,9	110,4
Фізична культура і спорт	53 456,9	83 402,4	99 664,8	102 683,9	107 511,2	104,7	107,9
Житлово-комунальне господарство	486 362,3	658 886,5	1 166 195,5	1 359 746,0	1 346 915,2	99,1	115,5
Економічна діяльність, у т.ч.	X	X	1 249 043,1	1 662 264,3	1 614 768,3	97,1	129,3
Будівництво та регіональний розвиток	180 970,3	341 733,3	153 604,3	166 865,8	153 260,7	91,8	99,8
Транспорт	321 659,0	564 748,1	952 640,1	1 403 241,3	1 373 030,9	97,8	144,1
Зв'язок, телекомунікації та інформатика	X	X	44 637,9	42 231,5	42 141,1	99,8	94,4
Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	153 069,4	93 656,7	98 160,7	49 925,7	46 335,6	92,8	47,2
Цільові фонди	46 265,8	39 800,3	X	X	X	-	-
Інші видатки	496 993,3	517 172,1	X	X	X	-	-
Інша діяльність, у т.ч.	X	X	64 989,0	169 721,6	165 930,4	97,8	255,3
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	0,0	10 122,3	13 721,2	17 655,7	17 771,1	100,7	129,5
Охорона навколишнього природного середовища	9 892,6	0,0	18 099,9	35 908,7	32 260,8	89,8	178,2
Засоби масової інформації	6 937,6	16 991,0	16 068,0	18 797,2	18 539,1	98,6	115,4
Обслуговування місцевого боргу	0,0	0,0	17 099,9	97 360,0	97 359,4	100,0	569,4
Разом видатків	5 789 374,4	8 096 185,0	8 796 732,4	8 969 535,8	8 808 740,4	98,2	100,1
Трансферти іншим бюджетам	194 641,8	237 163,0	377 635,5	383 429,3	383 392,0	100,0	101,5
у т.ч. реверсна дотація	185 199,4	228 235,1	351 334,0	375 298,4	375 298,4	100,0	106,8
Усього видатків	5 984 016,2	8 333 348,0	9 174 367,9	9 352 965,2	9 192 132,4	98,3	100,2
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	3 645,7	8 378,1	9 862,0	13 000,0	12 669,6	97,5	128,5
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-201,3	-436,0	-800,7	-880,1	-1 270,0	144,3	158,6
Разом	5 987 460,6	8 341 290,2	9 183 429,1	9 365 085,0	9 203 531,9	98,3	100,2

Джерело: Дані Запорізької міської ради